

Deutsch Sámuel

Ez a férjem édesapja, Deutsch Sámuel. Szászrégenben készült a kép. Pesten végzett kereskedelmi akadémiát [lásd: kereskedelmi iskolák]. Tökéletesen beszélt németül. A család Szászrégenben is és itt, Marosvásárhelyen is lakott. Jómódú emberek voltak, Szászrégenben volt egy textilkereskedésük, az 1880-as évek végén alapították a Gyula nagyszülei. Egy időben itt is volt, Marosvásárhelyen egy üzletük. A fióküzlet -- a főtéren, a Posta utca sarkán, ahol most a Bernády-szobor van -- sokkal később alakult, és hamar vége lett, mert olyan üzletvezető került, aki nem tudta rendesen vezetni az üzletet. 1918-ban született a férjem. Amikor iskolába járt, akkor itt

laktak, Marosvásárhelyen. Az édesapja hét közben kint volt Szászrégenben az üzletnél, s péntek este jött haza, mert a zsidó üzletek szombaton zárva voltak [lásd: szombati munkavégzés tilalma], vasárnap pedig hivatalosan is zárva voltak. Vasárnap estig vagy hétfő reggelig itt volt a városban, s aztán ment vissza. Szigorú ember volt, a gyerekeket is szigorúan nevelte. Amikor Gyula elvégezte az iskolát, kellett segítsen az üzletben, példát kellett mutasson a többi alkalmazottnak, még hamarabb ott kellett legyen, mint a többiek, és nem volt szabad hiányoznia. Nagyon szépen és jól vezette az üzletet, jó vevőköre volt. Külföldről is szerzett be árut, tudom, az olaszoktól és a csehektől is nagyon szép árut vett. Textiláruval és gyapotfélével foglalkoztak. Abban az időben a falusiak otthon szőttek sok mindent: abroszokat, kendőket és törülközőket, és ahhoz vették az üzletből a gyapotot, úgyhogy azt is forgalmazták. Telefonon megrendelte az árut, és leszállították neki. Úgy tudom, kóser háztartást vezettek. Szombaton s ünnepen eljárt a templomba. Szombaton zárva volt a bolt. Mesélte Gyula, hogy a nagymama is ott élt velük Szászrégenben, most már pontosan nem tudom, hogy az apai vagy az anyai nagymama volt-e. Volt egy román család -- vevőjük volt, azt hiszem, az üzletben, onnan volt az ismeretség --, akik egy nagyon eldugott helyen laktak egy közeli faluban, s a deportáláskor el akarták bújtatni a Gyula szüleit, de a nagymamát nem vállalták. A szülők aztán nem egyeztek bele, mert nem akarták a nagymamát magára hagyni, és így szegények otthon maradtak. Mind a hármat eldeportálták, apa, mama s a nagymama is gázkamrába került. Ha beleegyeznek, akkor a szülők megmenekülhettek volna, mert egy olyan eldugott helyen volt, ahol semmi nyoma nem volt a háborúnak, se német, se orosz, senki nem ment arrafele. Gyulát a háború után ismertem meg, a szülők nem jöttek vissza Auschwitzból, úgyhogy őket nem ismertem.